

Abstract.

Batyuk L., Khavchenko O. The problem of distortions in economic growth.

This study reveals that the real, debt-adjusted, GDP growth of Western countries has been in negative territory for years. Only by massively loading up debt have they been able to hide the true picture and delay the onset of an inevitable collapse of their respective economies. The moral of the study is that it is that GDP growth figures as such reveal very little about the underlying dynamics of an economy if one does not simultaneously attempt to analyze what part of the growth is credited to simply artificially fueling the economy with new loans.

For the time being the Western countries benefit from the privilege of having currencies that the rest of the world still largely trusts as reserve currencies. In essence, the USD and the euro enjoy a kind of monopoly status. This is what allows Western countries to gain access to cheap debt and fuel their economies with central bank financing (quantitative easing or “printing of money”). But the risk is that, with the deteriorating debt situation and diminishing share of the global economy, they will forfeit this privilege, perhaps even in the near future. What would follow from this is sharply more expensive financing and inflation, with hyperinflation as the eventual outcome.

Keywords: *the economic growth, methodology for calculating GDP, credit money, distortions of statistics, general government debt.*

УДК 352.07

РОЗВИТОК МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

**БОБЛОВСЬКИЙ О.Ю., К.ФІЛОС.Н., ДОЦЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Постановка проблеми у загальному вигляді. Україна межує з країнами Європейського Союзу, у якому спостерігаються приклади демократичного та ефективного управління державою. Україні необхідно адаптувати свою законодавчу базу до законодавчої бази Євросоюзу, виконувати принцип верховенства закону для також будівництва життєздатної демократичної держави. Саме контекст європейського вибору України вимагає подальшої реалізації політики децентралізації.

Необхідність децентралізації влади обговорювалась з набуття Україною незалежності. Але кожна влада вимагала все більше і більше повноважень. Повноваження та ресурси зосереджувались у вертикалі влади, проте це не вирішувало проблем людини на місцях.

Існуюча система публічного управління в сучасних умовах є неефективною.

Відомо, що формування ефективного місцевого самоврядування є одним з найнеобхідніших етапів у будівництві нової, демократичної, правової держави. Місцеве самоврядування є органічною частиною системи стримувань і противаги, що діє як по горизонталі, так і по вертикалі. Воно перешкоджає державі узурпувати всю владу, запобігає її надмірному впливу на окремі територіальні одиниці. Це своєрідне стримання надмірної концентрації влади в центрі і допомагає розподіленню цієї влади по всій території держави. Місцеве самоврядування виступає своєрідним регулятором і фактором, який посприятиме загальнодержавні та місцеві інтереси.

Місцеве самоврядування сьогодні виступає важливим фактором демократизації суспільного життя, децентралізації управління та необхідною передумовою становлення громадянського суспільства, наближення влади до її джерела – народу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню теоретичних основ самоврядування та особливостям сучасного вітчизняного самоврядування присвятили свої праці М. Баймуратов, М. Корнієнко, В. Кравченко, Ю. Крестева, Ю. Панійко, М. Пухтинський, О. Слива, А. Ткачук [6, 7, 8, 9].

Формулювання цілей статті. Мета дослідження полягає у визначенні проблем реалізації діяльності місцевого самоврядування на сучасному етапі в Україні та розробці пропозицій щодо вдосконалення існуючого механізму функціонування органів місцевого самоврядування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Єдиним джерелом влади є багатонаціональний народ України. Народ України здійснює владу безпосередньо через проведення референдумів, голосування на виборах, або через органи державної влади та створювані ним органи місцевого самоврядування.

За період з 1991 року в Україні практично сформовано більшість інститутів публічної адміністрації – органів та інших інституцій, підпорядкованих політичній владі, які забезпечують виконання закону та здійснюють інші публічно-управлінські функції. Зокрема, функціонують органи виконавчої влади та виконавчі органи місцевого самоврядування на рівні села, селища, міста, а також запроваджено державну службу та службу в органах місцевого самоврядування.

Публічна влада може здійснюватись безпосередньо населенням або через відповідні інституції, які називаються органами публічної влади.

В залежності від форм публічної влади розрізняють органи державної влади і органи місцевого самоврядування. Органи публічної влади являють собою досить жорстку, внутрішньо узгоджену і взаємопов'язану у своїх елементах систему, яка встановлена Конституцією України [1]. Основними задачами їх є забезпечення захисту прав, свобод і законних інтересів громадян, безпеки держави й суспільства, вирішення питань соціально-економічного та культурного будівництва.

Таким чином Конституція України чітко розмежує дві системи органів публічної влади – органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Згідно з положенням ч. 1 ст. 5 Основного Закону, народ здійснює свою владу як безпосередньо, так і через органи державної влади й місцевого самоврядування.

Єдину державну владу здійснюють законодавчі, виконавчі та судові органи, або відповідно три основні гілки державної влади: законодавча, виконавча і судова. Вони відображають основні правові форми впливу державного апарату на суспільство, прерогативні функції відповідних органів спрямовані назовні державного механізму, на цілеспрямоване впорядкування суспільних відносин.

Органи місцевого самоврядування – це органи самоврядної територіальної громади, якою він формується і перед якою відповідає за належне здійснення своїх повноважень.

Система органів місцевого самоврядування, на відміну від системи державних органів, не підпорядковується принципу поділу влад, а зводиться до їх поділу на представницькі та виконавчі [4]. Представницькі (ради) є виборними, їх основна функція полягає у виявленні та відображенні думок, настроїв й інтересів членів територіальної громади та їх оформленні у вигляді загальнообов'язкових рішень з питань місцевого значення. Втіленням цих рішень в життя займаються виконавчі органи, які можуть бути виборними або призначуваними. Представницькі органи місцевого самоврядування – виборні органи складаються з депутатів і наділяються правом представляти інтереси територіальної громади та приймати від її імені рішення. Поділяються на два рівні, що не підлягають підпорядкуванню органів першого рівня другому: перший – сільські, селищні, міські ради – місцеві ради; другий – районні, обласні ради.

Місцеві ради – це виборні органи, що складаються з депутатів обраних безпосередньо територіальною громадою. Вони єдині її представницькі органи і їм належить провідна роль в місцевому

самоврядуванні. Це інституції, які прямо працюють з людьми і представляють найближчий до громадян рівень управління. Місцеві ради акумулюють інтереси громад, володіють правом представляти їх, приймати рішення від імені територіальної громади.

Обласні, районні ради не є представницькими органами обласних і районних громад, бо Конституція не визнає таких громад і не розглядає населення області, району, як суб'єкт самоврядування. Це органи, що представляють спільні інтереси місцевих громад, в межах повноважень, переданих їм місцевими радами.

Конституція України закріпила на місцевому рівні дві системи влади: місцеві державні адміністрації, які здійснюють виконавчу владу в областях і районах, містах Києві та Севастополі, і місцеве самоврядування як публічну владу територіальних громад сіл, селищ та міст.

Місцеве самоврядування є специфічною формою реалізації публічної влади, відмінною від держави, будучи втіленням корпоративних інтересів територіальних громад [6]. Тому воно об'єктивно є найповнішим виявом демократії в її недержавній формі існування та розвитку, в якій представлено інтереси територіальних громад, уповноважених самостійно вирішувати різні питання їхнього повсякденного життя.

Органи місцевого самоврядування та їх посадові особи діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і Законами України, та керуються у своїй діяльності Конституцією і Законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України.

Органи держави та органи місцевого самоврядування в Україні є взаємодіючими структурами, що забезпечують найбільш доцільний рівень упорядкування суспільних відносин та забезпечення функціонування суспільства як певним чином організованої соціальної системи. Особливе значення ця взаємодія має за умови формування громадянського суспільства.

Запровадження місцевого самоврядування - характерна риса кожної держави, яка хоче стати демократичною і правовою, побудувати досконале громадянське суспільство, яке має підтримку своїх громадян.

Виникає потреба у чіткому законодавчому розмежуванні повноважень щодо надання адміністративних та громадських послуг населенню між місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування та доцільності визначення відповідним

законом взаємовідносин між радами, їх виконавчими органами, відповідними головами, а також вирішенні питання залучення населення до розв'язання проблем місцевого значення [7, с. 42].

Значним досягненням можна вважати скасування підпорядкування рад та їхніх виконавчих комітетів по вертикалі, забезпечення фундаментальних засад самоврядування, таких як виборність, участь громадян, самостійність у вирішенні питань місцевого значення. Ради стали суб'єктами комунальної власності з правом розпоряджання нею від імені населення відповідних територіальних одиниць, що сприяло становленню правової, організаційної та матеріально-фінансової автономії місцевих рад як органів місцевого самоврядування. Місцеві бюджети вилучені з державного бюджету, чітко визначено перелік тих доходів, за рахунок яких формується доходна частина місцевих бюджетів, значно розширені права відповідних рад щодо їх затвердження та виконання. Місцеві ради уповноважені встановлювати місцеві податки, збори, штрафи та їх розміри, оголошувати місцеві позики тощо.

Сфера місцевого самоврядування зосереджувалась лише в селах, селищах та містах, де членів територіальної громади об'єднували спільні інтереси, що й визначило коло функцій і повноважень відповідних органів місцевого самоврядування.

На сьогодні в Україні закладені конституційні засади місцевого самоврядування, ратифікована Європейська хартія місцевого самоврядування [3], прийнято низку базових нормативно-правових актів, які створюють правові та фінансові основи його діяльності. Європейська хартія про місцеве самоврядування 1985 року, яка була ратифікована Верховною Радою України 11 вересня 1997 року, визначає місцеве самоврядування як право та реальну здатність його органів регламентувати значну частину державних справ і управляти ними. При цьому, діючи в рамках законодавства, під свою власну відповідальність і в інтересах громади своєї території.

У правовому аспекті місцеве самоврядування є цілісною системою суспільних відносин, пов'язаних з територіальною самоорганізацією населення, яке самостійно вирішує питання місцевого значення, питання устрою та функціонування своєї муніципальної влади. Це сфера громадянської самостійності і суспільної активності населення, а також специфічний рівень влади, організаційні форми здійснення якої визначаються населенням відповідного муніципального управління на засадах чинного законодавства через відповідні повноваження.

Повноваження – це визначені Конституцією, законами України і іншими правовими актами права і обов'язки територіальних громад, органів місцевого самоврядування із здійснення завдань і функцій муніципалітетів. Це надане законодавством право, щось робити, а вже наявність реальної влади забезпечує можливість їх виконання.

Вони поділяються на повноваження, що вирішуються виключно на пленарних засіданнях рад, повноваження виконавчих органів місцевих рад, які, в свою чергу, поділяються на власні (самоврядні) і делеговані (повноваження органів виконавчої влади) та подаються в розрізі окремих сфер багатогранної діяльності органів місцевого самоврядування та повноваження сільських, селищних, міських голів, визначених законодавством [5, с. 42].

Повноваження чітко пов'язані з виконанням завдань органами самоврядування – вирішення ними, під свою відповідальність публічних справ в інтересах місцевого населення за допомогою компетенції – сукупності прав і обов'язків, повноважень певного органу чи посадової особи, що визначаються їх можливістю приймати обов'язкові до виконання рішення, організувати та контролювати їх виконання, вживати у необхідних випадках заходи відповідальності.

Висновки. Місцеве самоврядування здатне допомогти громадянам усвідомити, що демократія є не тільки формальним встановленням необхідного набору виборчих процедур, але й соціальним партнерством, особистою участю кожного в справах і турботах того соціуму, частину якого він собою являє. Роль місцевого самоврядування виявляється і в тому, що воно є органічною частиною системи стримувань і противаг, яка працює не лише по горизонталі, але й по вертикалі, допомагає знайти оптимальне поєднання загальнодержавних інтересів з інтересами кожного окремого муніципального утворення.

В Україні основною проблемою є відсутність належної фінансової бази, що потребує вдосконалення ресурсного забезпечення місцевого і регіонального розвитку, розширення кола місцевих податків з одночасним скороченням кількості місцевих зборів, запровадження механізму зацікавленості органів місцевого самоврядування у збільшенні надходжень у доходну частину державного бюджету на відповідних територіях.

Децентралізація є складним процесом, що вимагає терпіння й уваги, однак вона також обіцяє стати важливим механізмом для підвищення якості управління й стійкого гуманітарного розвитку.

Література.

1. Конституція України. – Харків. : ППІГВІНІ, 2005 – 72 с.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». – К. : ПВ, 1997. – 100 с.
3. Європейська Хартія про місцеве самоврядування // Місцеве самоврядування. – 1997. – № 1-2. – С. 90-94.
4. Борденюк В. Децентралізація державної влади і місцеве самоврядування: поняття, суть та форми (види) / В. Борденюк // Право України. – 2005. – № 1. – С. 21-25.
5. Іщенко О.М. Місцеве самоврядування: світовий досвід та особливості української моделі / О.М. Іщенко. – К. : Коло, 2003. – 602 с.
6. Корнієнко М.С. Місцеве самоврядування / М.С. Корнієнко. – К. : Наукова думка, 2007. – 285 с.
7. Кравченко В. Розмежування повноважень за чіткими критеріями. / В. Кравченко // Місцеве самоврядування. – 2007. – № 5. – С. 47-52.
8. Проблеми трансформації територіальної організації влади. Збірник матеріалів та документів / Науковий редактор: М. Пухтинський. – К. : Атіка, 2005. – 852 с.
9. Територіальне управління: проблеми, рішення, перспективи: [Монографія] / В.В. Корженко, Г.С. Одінцева та ін.; за заг. ред. В.В. Корженка. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2004. – 216 с.

References.

1. *Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution Of Ukraine]*. (2005). Kharkov: PPIHVINI, p. 72 [in Ukrainian].
2. *Zakon Ukrainy «Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini» [The law of Ukraine «About local government in Ukraine»]*. (1997). Kyiv: PV, p. 100 [in Ukrainian].
3. *Yevropeiska Khartiia pro mistseve samovriaduvannia [The European Charter on local self-government]*. (1997). *Mistseve samovriaduvannia – Local government*, No 1-2, pp. 90-94 [in Ukrainian].
4. Bordeniuk V. (2005). *Detsentralizatsiia derzhavnoi vlady i mistseve samovriaduvannia: poniattia, sut ta formy (vydy) [The decentralization of state power and local self-government: concept, essence and forms (species)]*. *Pravo Ukrainy – Law Of Ukraine*, No 1, pp. 21-25 [in Ukrainian].
5. Ishchenko O.M. (2003). *Mistseve samovriaduvannia: svitoyi dosvid ta osoblyvosti ukraïnskoi modeli [Local government: the world experience and features of the Ukrainian model]*. Kyiv: Kolo, p. 602 [in Ukrainian].
6. Kornienko M.S. (2007). *Mistseve samovriaduvannia [Local government]*. Kyiv: Naukova dumka, p. 285 [in Ukrainian].

7. Kravchenko V. (2007). Rozmezhuvannia povnovazhen za chitkymy kryteriiamy [Separation of powers according to clear criteria]. *Mistseve samovriaduvannia – Local government*, No 5, pp. 47-52 [in Ukrainian].

8. Pukhtynskiy M. (Ed.). (2005). *Problemy transformatsii terytorialnoi orbanizatsii vlady [Problems of transformation of territorial organization of power]*. Kyiv: Atika, p. 852 [in Ukrainian].

9. Korzhenko V.V., Odintsova H.S. et al. (2004). *Terytorialne upravlinnia: problemy, risbennia, perspektyvy [Territorial management: issues, solutions, prospects]*. V.V. Korzhenka (Ed.). Kharkov: Vyd-vo KharRI NADU «Mahistr», p. 216 [in Ukrainian].

Анотація.

Бобловський О.Ю. *Розвиток місцевого самоврядування в Україні.*

Визначено, що існуюча система публічного управління в сучасних умовах є неефективною. Формування ефективного місцевого самоврядування є одним з найнеобхідніших етапів у будівництві нової, демократичної, правової держави. Її роль виявляється і в тому, що воно є органічною частиною системи стримувань і противаг, яка працює не лише по горизонталі, але й по вертикалі, допомагає знайти оптимальне поєднання загальнодержавних інтересів з інтересами кожного окремого муніципального утворення.

Ключові слова: держава, місцеве самоврядування, публічна влада, повноваження, адміністрація.

Аннотация.

Бобловський А.Ю. *Развитие местного самоуправления в Украине.*

Определено, что существующая система публичного управления в современных условиях является неэффективной. Формирование эффективного местного самоуправления является одним из самых необходимых этапов в строительстве нового, демократического, правового государства. Его роль проявляется и в том, что оно является органической частью системы сдержек и противовесов, которая работает не только по горизонтали, но и по вертикали, помогает найти оптимальное сочетание общегосударственных интересов с интересами каждого отдельного муниципального образования.

Ключевые слова: государство, местное самоуправление, публичная власть, полномочия, администрация.

Abstract.

Boblowsky O.Y. *The Development of local self-government in Ukraine.*

Determined that the existing system of public administration in modern conditions is ineffective. The formation of effective local government is one of the most essential stages in the construction of a new, democratic, legal state. Its role is manifested in the fact that it is an organic part of the system of checks and balances, which works not only horizontally, but also vertically, helps to find the optimal combination of national interests with the interests of each individual municipality.

Key words: state, local government, public authority, authority, authority.